

Cum adaptăm desfășurarea controalelor fiscale la restricțiile impuse de starea de alerta?

Reff | Associates

În contextul încetării stării de urgență și al repornirii economiei, există o preocupare ridicată în toate mediile pentru instituirea unor proceduri care să permită desfășurarea în siguranță a activităților umane și economice. Mai mult, aceasta se transformă în obligație, întrucât, pe durata stării de alerta instituită la nivel național, operatorii economici privați trebuie să aplice o serie de măsuri de prevenire și control al infectării cu noul coronavirus. Cu toate acestea, în privința desfășurării controalelor fiscale în această perioadă, preocuparea pare să lipsească sau să fie lăsată mai mult în sarcina contribuabililor. Cu excepția unui comunicat din 16 martie, neconcretizat în vreun act normativ, autoritățile nu au stabilit reguli speciale cu privire la desfășurarea controalelor fiscale în noul context economic, medical și uman.

În aceste condiții, ce poate face un contribuabil în cazul unui control fiscal pentru a limita riscurile pentru sine, businessul sau și angajații sai, în paralel cu respectarea regulilor impuse în perioada stării de alerta și, poate, chiar și ulterior încetării acesteia, dar și a obligațiilor specifice în cazul inspecției fiscale?

Poate fi amânată începerea inspecției fiscale invocând contextul stării de alerta?

De regulă, inspecția fiscală nu poate începe în lipsa comunicării avizului de inspecție fiscală și majoritatea contribuabililor se întreabă, la primirea avizului, dacă inspecția ar putea fi amânată în contextul măsurilor de prevenire și control instituite. După primirea avizului de inspecție fiscală, legea permite contribuabilului să solicite, pentru motive temeinic justificate, amânarea începerii inspecției fiscale. Problema care apare este în ce măsură contextul stării de alerta poate reprezenta un motiv temeinic justificat pentru a determina amânarea inspecției fiscale.

În principiu, răspunsul la această întrebare poate fi afirmativ, în funcție de circumstanțe. Starea de alerta poate determina o restrângere considerabilă a activității contribuabililor din cauza măsurilor pe care sunt nevoiți să le adopte. Spre exemplu, operatorii economici pot dispune, cu consimțământul angajatului, desfășurarea activității în regim de teleducă sau munca la domiciliu, pot exista cazuri de șomaj tehnic sau dificultăți în procesul de obținere a documentelor justificative arhivate la un alt operator economic afectat de măsurile instituite. Aceste situații ar trebui să reprezinte motive justificate care să conducă la amânarea termenului de începere a inspecției fiscale.

Este posibilă desfășurarea controlului fiscal fără prezența fizică a inspectorilor fiscali la sediul contribuabilului?

Potrivit dispozițiilor legale, debutul controlului fiscal are loc odată cu înscrierea în registrul unic de control. În

practica, înscrierea în registrul unic de control presupune prezența fizică a inspectorilor fiscali la sediul contribuabilului. Or, din această perspectivă cel puțin, prezența organului fiscal la sediu pare inevitabilă. Nu poate fi exclusă, totuși, prezentarea de către contribuabili a registrului unic de control la sediul organului fiscal, la o dată și o oră stabilite în prealabil, de comun acord, în temeiul cooperării și bunei-credințe ce trebuie să existe între contribuabil și autoritatea fiscală.

În ceea ce privește locul de desfășurare, regula generală este ca inspecția trebuie să aibă loc la sediul contribuabilului. Cu toate acestea, în contextul implementării de către contribuabili a procedurilor stricte de igienă pentru angajați sau zone de producție, pot exista situații în care nu se recomandă accesul inspectorilor fiscali în aceste zone din motive ce țin nu doar de protejarea sănătății angajaților, ci și de riscul de contaminare a spațiului de lucru.

Dacă o societate nu deține sau nu poate pune la dispoziție un spațiu de lucru adecvat pentru derularea inspecției fiscale, atunci activitatea de inspecție se poate desfășura la sediul organului fiscal sau în orice alt loc stabilit de comun acord.

În cazurile în care, totuși, controlul fiscal se va desfășura la sediul contribuabilului, este indiscutabil faptul că operatorii economici vor avea obligația să asigure, la intrarea în sediu, triajul epidemiologic și dezinfectarea mâinilor inspectorilor fiscali, spre exemplu. Deosebit de problematice vor fi acele situații în care temperatura inspectorilor fiscali va depăși nivelul admis de reglementările în vigoare, nefiind exclusă posibilitatea contribuabilului de a le interzice intrarea în sediu.

Pot fi administrate la distanță mijloacele de probă pe parcursul controlului fiscal?

Proba cea mai frecventă în cadrul controlului fiscal este proba cu înscrisuri care, de cele mai multe ori, este administrată prin analizarea nemijlocită a documentelor justificative. Or administrarea acestora poate avea loc și prin utilizarea unor mijloace alternative, cu acordul organelor fiscale, cum ar fi mijloacele electronice de comunicare la distanță (e-mail, fax și altele asemenea) sau transmiterea documentelor în format fizic către organul fiscal prin servicii de poșta sau de curierat. Aceste variante se folosesc și în prezent cu acordul organului fiscal, existând premisa de a fi generalizate.

În afara administrării probei cu înscrisuri, organul fiscal are dreptul de a solicita contribuabilului să se prezinte la sediul sau pentru informații și lamuriri necesare stabilirii situației sale fiscale. Și în acest caz, o alternativă la prezența fizică este transmiterea în prealabil a documentelor justificative către autoritatea fiscală și susținerea explicațiilor suplimentare prin mijloace de comunicare la distanță.

Cum poate fi susținută cauza contribuabilului în fața autorității fiscale?

Totuși, în cadrul inspecției fiscale, există două momente în care contactul nemijlocit cu autoritățile fiscale este, în mod tradițional, de esență: discuția finală și susținerea orală a contestației. În perioada stării de urgență, s-a observat o tendință din partea organelor fiscale de a utiliza mijloacele de comunicare la distanță pentru a parcurge aceste etape, asigurându-se, în acest fel, respectarea dreptului contribuabilului de a fi ascultat.

Așadar, implementarea măsurilor de prevenire și control în contextul pandemiei au determinat autoritățile fiscale să găsească noi modalități care să le permită continuarea activității de inspecție și de soluționare a contestațiilor, modalități care s-au dovedit, de altfel, destul de eficiente. Cu toate acestea, aplicarea acestor soluții s-a limitat la cazuri punctuale, nefiind vorba în acest moment de o generalizare.

În concluzie, se poate afirma că există pârghii pentru ca inspecțiile fiscale să se desfășoare și în contextul noilor restricții. Însă acestea nu se întemeiază pe un cadru legislativ flexibil sau adaptat noilor vremuri, ci depind mai

mult de demersurile pe care le desfășoara contribuabilul. Reașezarea modului de efectuare a controalelor fiscale ar trebui să reflecte preocuparea autorităților fiscale pentru asigurarea respectării măsurilor de protecție, dar și pentru modernizarea instituției. Mai mult, situația creată de pandemie ar putea reprezenta chiar un punct de plecare în direcția unei veritabile digitalizări a administrației fiscale.